

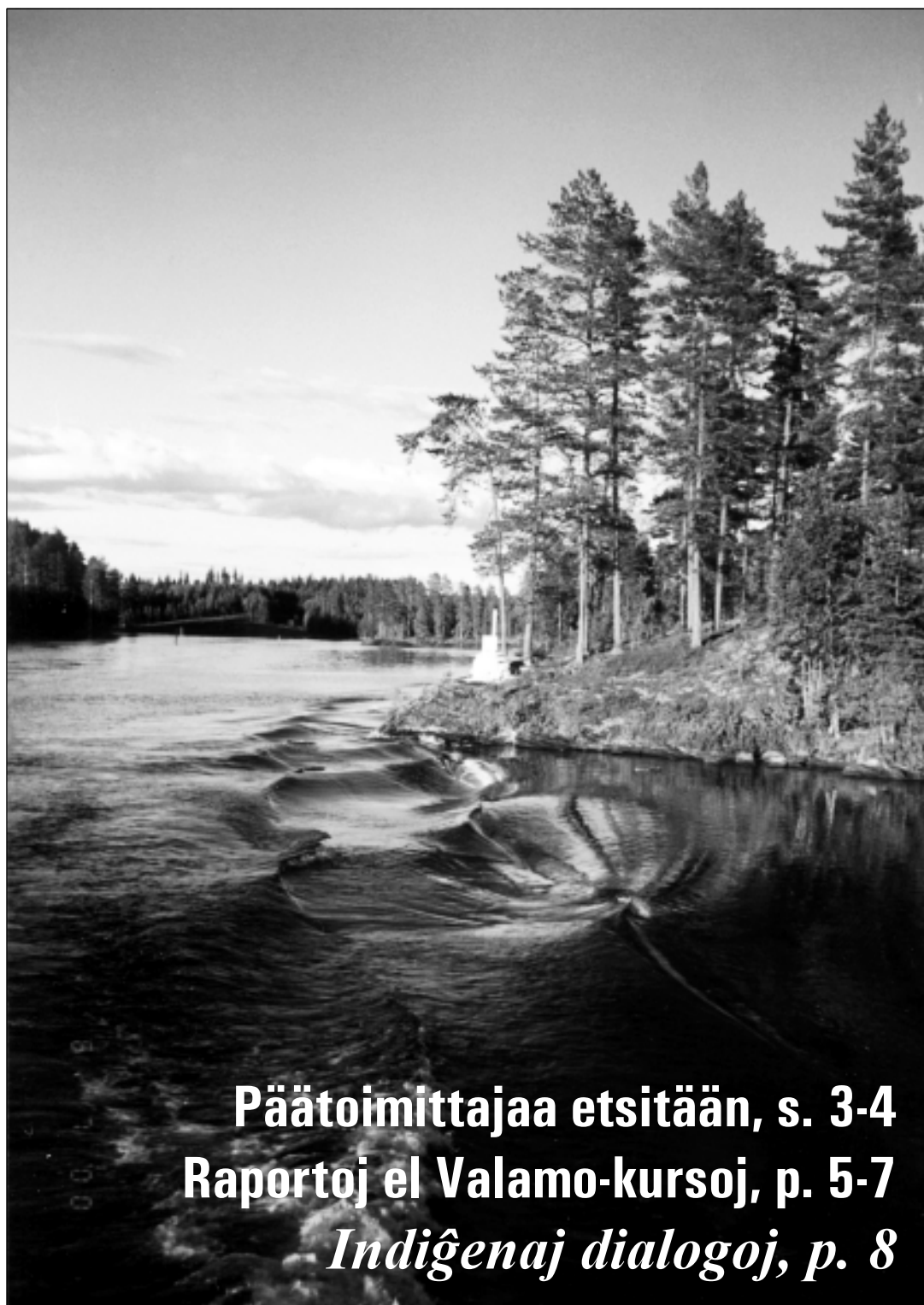
ESPERANTOLEHTI

Esperanta Finnlando

Esperantobladet

Elokuu ♦ ~~Agosto~~

4/2000

Päätoimittajaa etsitään, s. 3-4
Raportoj el Valamo-kursoj, p. 5-7
Indiĝenaj dialogoj, p. 8

Esperantolehti

Esperanta Finnlando ♦ Esperantobladet

ISSN: 0787-8206

Kielipoliittinen aikakauslehti. Suomen esperantoliitto ry:n äänenkannattaja.

Språkpolitisk tidskrift. Organ för Finlands Esperantoförbund.

Lingvopolitika periodaĵo. Organo de Esperanto-Asocio de Finnlando.

Perustettu/Grundad/Fondita 1918. Esperantolehti ekde/från 1989 lähtien.

Esperanta Finnlando 1918-23, 1948-53, 1959-1987.

Ilmestyy kuusi kertaa vuodessa. Utkommer sex gånger i året. Aperas sesfoje jare.

Toimitus/Redaktion/Redaktejo: *(toistaiseksi avoin/ provizore vakanta)*

Jutut/artikoloj: Jukka Laaksonen, osoite ja puh. alla/ adreso kaj tel. sube ✉ laakju@koti.tpo.fi

Taitto/Layout/Enpaĝigo: *Ilkka Santtila*

Tollinpolku 1 B 21, 00410 Helsinki. ☎ (09) 530 1804 ✉ ilkka.santtila@esperanto.fi

Tilauhinta/Prenumerationspris/Abonprezo: 80 mk/vuosi/år/jaro;

Jäsenille/ För medlemmar/ Por membroj: 60 mk; Baltio 60 mk, aliaj landoj 80 mk.

Tilaukset, osoitteenmuutokset/Abonoj, adresŝanĝoj:

Suomen Esperantoliitto, Siltasaarenkatu 15 C 65, 00530 Helsinki. ☎ (09) 715 538

Prenumerationer, adressförändringar: EAF, Broholmmsgatan 15 C 65, 00530 Helsingfors.

Postisiirtotili/Postgirokonto/Poŝtĝirkonto: 800017-230825.

Julkaisija/utgivare/eldonanto: Suomen Esperantoliitto – Esperanto-Asocio de Finnlando.

Painosmäärä/Eldonkvanto: 400

Esperanto-Asocio de Finnlando ♦ Suomen Esperantoliitto

Fondita/Perustettu/Grundad: 1907

Prezidanto/Puheenjohtaja: *Jukka Laaksonen*

Uudenkylänkuja 2 B 11, 33530 Tampere. ☎ (03) 255 4724; (050) 5829 248; työ/laboro: (03) 249 3313

Vicprezidanto/Varapuheenjohtaja: *Seija Kettunen*

Keihäsmiehenkatu 3, 40630 Jyväskylä. ☎ (014) 254 609 ✉ kari.kettunen@pp1.inet.fi

Sekretario/Sihtööri: *Päivi Saarinen*

Ruorimiehenkatu 5 C 23, 02320 Espoo. ☎ (09) 813 3217 ✉ paivi.saarinen@iki.fi

Aliaj estraranoj / Hallituksen muut jäsenet:

Tiina Oittinen, Puutarhakatu 26 A 11, 20100 Turku. ☎ (02) 230 5319 ✉ tiina.oittinen@pp.inet.fi

Anna Ritämäki, Dragsfjärdsvägen 690, 25700 Kimito. ☎ (02) 423 146 ☎ (02) 423 246 ✉ aritamak@ra.abo.fi

Ritva Sabelli, Pietarinkatu 10 D 27, 00140 Helsinki. ☎ (09) 635 902 ✉ ritva.sabelli@sfs.fi

Vicestraranoj/Varajäsenet:

Jussi Jänntti, Huuhankatu 14 B 8, 70600 Kuopio. ☎ (0400) 859 641

Markku Saastamoinen, Siukolantie 9 H 12, 33470 Ylöjärvi. ☎ (03) 348 4245 ✉ markku.saastamoinen@koti.tpo.fi

Aini Vääräniemi, Vääräjärventie 26 A, 93590 Vanhala. ☎ (040) 518 7242 ✉ aini.vaaraniemi@pp.inet.fi

Rahastonhoitaja/Kasisto: *Antti Mikkola*

Ruorimiehenkatu 5 C 23, 02320 Espoo. ☎ (09) 813 3217 ✉ antti.mikkola@orion.fi

Postisiirtotili/Poŝtĝirkonto: 800017-230825.

Toimisto/Officejo: Siltasaarenkatu 15 C 65, 00530 Helsinki, avoinna tiistaisin klo 17-19.

☎ (09) 715 538 (puh.vastaaaja/automata respondilo). Malfermita: marde 17-19-a horo.

UEA:n pääedustaja / Ĉefdelegito de UEA: *Heta Kesälä*

Kalamiehenkuja 3 D 32, 04300 Tuusula. ☎ (09) 275 5528

Postisiirtotili/Poŝtĝirkonto: 800029-19438647 (maksut UEA:lle/ pagoj por UEA).

Internet: <http://www.esperanto.fi>

Vortoj de la somera redaktoro

En via mano estas gazeto iom malsimila kompare kun la pli fruaj numeroj. Temas pri tio, ke la asocio devas rearanĝi la redaktadon. Mi certas, ke la redakta kvalito ĉifoje estas multe pli malalta ol pli frue. Devenas de tio, ke mi tute ne havas tiajn kvalitojn en ĵurnalisma laboro kiajn la du antaŭaj ĉefaj redaktoroj havis. Tial mi ege esperas, ke mia forta kontribuo en la redaktado fariĝu kiel eble plej mallonga.

Mi elkore dankas al Aimo Rantanen, dum kies redaktado almenaŭ mi ricevis nur pozitivan reehon pri la gazeto. Mi ankaŭ scias,

ke trovi egale bonan novan redaktoron interniaj rondoj estas malfacile. Tial mi volonte ankaŭ ne ekskluzivas alternativon, ke Aimo almenaŭ iasence povu daŭrigi sian tute sukcesan laboron.

De tempo al tempo oni devas repensi kaj rearanĝi aferojn en societa vivo. Tio estas tute ordinara fenomeno. Iam estas pli facile sed ofte almenaŭ iom malfacile. Ĉiuokaze ni ne rajtas forlasi la esencajn funkciojn de la asocio sen prizorganto(j).

Jukka Laaksonen

Esperantolehdestä

Hyvä lukija.

Kesän aikana on mielessäni pyörinyt kaikenlaista, mitä on tehnyt mieli kirjoittaa. Kirjoitan tätä sekä puheenjohtajana että normaalina lukijana. Viime numerossa Raita Pyhälä kirjoitti siitä miten joskus yhdistystoiminnan tehtävät käyvät ylivoimaiseksi jollekin henkilölle. Tunnustan, että tuo sanoma on tuttu minullekin ainakin jossakin mitassa. Ja luulen tuntevani muitakin samaa kokeneita. Tiedän, että liittomme ei ole mitenkään erityisasemassa tämän ilmiön suhteen. Tiedän myös kokemuksesta, että motivaatio ei ole ehtymätön voimavara.

Joku konsultti on sanonut, että on vain kolmenlaisia tehtäviä: niitä jotka aika on jo hoitanut, niitä jotka aika joka tapauksessa hoitaa ja mielenkiintoisia tehtäviä. Itse hän

sanoi tekevänsä vain näitä kolmiansia ja olevansa tyytyväinen. Kaikki eivät tietenkään voi valita tällä tavalla. Siitä huolimatta on suuri etu, jos voi vaikuttaa siihen suuntaan, että kahden ensimmäisen ”luokan” tehtäviä on mahdollisimman vähän.

Koska esperantotoiminta ainakin Suomessa katsotaan harrastukseksi ja koska harrastus on toimintaa, jota tehdään vapaaehtoisesti, olisi nopeasti ajatellen luonnollista, että se koettaisiin mielenkiintoiseksi. Mutta yhdistystoiminnassa on myös alueita, jotka ovat ainakin jollakin tavalla pakollisia. Täytyy olla puheenjohtaja, sihteeri, rahastonhoitaja, hallitus, viralliset kokoukset, kirjanpito ja tilintarkastus. Ja mitä pienempi harrastuspiiri on kyseessä, sitä suppeampi ryhmä joutuu huolehtimaan näistä kaikista.

Tämä voikin johtaa vastentahtoisuuteen ja sitä tietä henkiseen paineeseen.

Yhdistyksen tavoitteena on tietenkin löytää henkilö paikalleen eli sellaisia henkilöitä, jotka mahdollisuuksien mukaan sekä osaavat että suostuvat hoitamaan eri tehtäviä ja saavat jopa näin toteuttaa itseään. Tämä on ainakin pääperiaate, kun kootaan ryhmää hoitamaan suurempia tehtäväkokonaisuuksia. Tässä suhteessa olen sitä mieltä, että esim. Tampereen kongressin järjestelytoimikunta ja nyt KEF-2000:n järjestelytoimikunta olivat onnistuneita. Kaikkia tehtäviä ei kuitenkaan voi tarjota kenelle tahansa, koska ne vaativat tietyn alan asiantuntemusta. Pienessä piirissä tämä tuottaakin eniten vaikeuksia, jos esim. tilintarkastajia ja toimittajia ei satu yhdistykseen.

Valtakunnallinen liitto tarvitsee lehden. Tästä olemme kaiketi yksimielisiä. Ja jotta lehti palvelisi sekä jäsenkunnan yhdyssiteenä että ulospäin näkyvänä kanavana, joka tiedottaa liiton tavoitteista ja toiminnasta kiinnostuneille, on syytä että se toimitetaan mahdollisimman korkealla ammattitaidolla. Viime vuosina olemme olleet sikäli hyvässä asemassa, että meillä on ollut käytännön ja teorian tasolla lehtityötä taitavat toimittajat. Suuri kiitos siis sekä Jukka Pietiläiselle

että Aimo Rantaselle! Lehti ei ilmesty myöskään ilman taittoa ja postitusta. Kiitos siten myös Ilkka Santtilalle, Aune ja Pentti Makkoselle ja Norma Perälälle! Kiitos myös painolle, joka osaltaan on taannut hyvän ulkoasun lehdellemme.

Tällä hetkellä Esperantolehden toimittajuus on auki. Koska halusimme liiton hallituksessa ottaa lisää aikaa tilanteen ratkaisemiseksi, lupauduin hoitamaan tämän numeron toimittamisen. Tietäen kyvyttömyyteni toimittajan tehtävään sekä ajankäyttömahdollisuuksieni vähäisyyden haluan suoraan ilmoittaa, että en voi ryhtyä toimittajaksi enkä edes hoitaa toimitusta lyhyttä tilapäisyttä pidempään. Liiton hallituksen puolesta toivon, että ratkaisu toimittajapulaan saavutetaan pikaisesti ja olemme valmiit ottamaan huomioon kaikki mahdollisuudet, joilla lehden jatkuvuus voidaan taata. Korostan vielä sitä, että tietooni ei ole tullut mitään arvostelua sen enempää lehden sisällön, ulkoasun kuin toimitustapojenkaan suhteen, joten kysymys on lähinnä siitä kuka tekisi ja mitä. Toivon myös, että hallitus saisi tietoonsa kaikki mahdolliset vaihtoehdot.

Jukka Laaksonen

Kokouskutsu

Suomen Esperantoliitto – Esperanto-Asocio de Finnlando r.y.:n ylimääräinen yleiskokous pidetään sunnuntaina 1. lokakuuta 2000 klo 9.30 Perheniemen kansanopistossa Iitissä. Kokouksessa valitaan hallituksen varsinainen jäsen toukokuussa eronneen Aimo Rantasen tilalle vuosiksi 2000-2001.

Hallitus

Invito al ĝenerala kunveno

Aparta ĝenerala kunveno de Esperanto-Asocio de Finnlando okazos dimanĉe, la 1-an de oktobro 2000 je la 9.30-a horo en Popol-instituto de Perheniemi en Iitti. La kunveno elektos novan estraranon por la jaroj 2000-2001 anstataŭ Aimo Rantanen, kiu eksiĝis en majo.

La estraro

Bonhumora esperantokurso en Valamo

Ĉi-jare okazis la someraj kursoj de EAF en nova loko, en la monaĥejo Valamo en Heinävesi.

Jam la loko en si mem estis iom ekzotika kaj neordinara, kio logis 29 esperantistojn inter la nigravestaĵulojn. Ni aŭskultis rakontojn de esperante gvidanta Pietari, i.a. li sciigis, ke en la 11-a jarcento alvenis al la insulo Valamo (post la milito ligita al la nuna Rusio) monaĥo Sergei, kiu kun sia karelia disĉiplo Herman fondis la monaĥejon. Iom post iom dum la mezepoko la monaĥejo fariĝis regiona centro de religia vivo kaj pilgrimoj.

Post la vintra milito en 1940 la monaĥoj transloĝiĝis al Heinävesi, kie ili trovis novan

lokon por sia monaĥejo, kiu dum la pasintaj jardekoj reatingis sian postenon kiel centro de ortodoksa religio en Finnlando. Nuntempe en Valamo okazas ekspozicioj pri ikonoj, multcentjaraj skribaĵoj estas esplorataj de diverslandaj sciencistoj, en ĝia popola instituto estas aranĝataj multspecaj kursoj. Tute novaj inter ili estis niaj esperantokursoj. La elementan gvidis Sylvia Hämäläinen, la daŭrigan Atilio Orellana Rojas el Argentino. Atilio loĝas nuntempe en Nederlando laborante ekz. en la projekto Indiĝenaj Dialogoj, kiu helpas indiĝenajn homojn el malriĉaj landoj lerni Esperanton. Aliflanke en ĉi tiu gazeto vi trovas pli da tiu projekto.

Sed la titolo ja estas Bonhumora esperantokurso, kaj ĝuste la ĝojo de la kursanoj vekis intereson de la loka personaro. Kial ni multe ridis? La taskoj vekis humuraĵojn: ni verkis tekstojn pri komikaj kartoj, seka aŭ malseka periodo, planis ĉinajn horoskopojn, aranĝis UEA-kongreson en grandega balono, faris tute novan kalendaron, solvis gramatikaĵojn, kiuj kuŝis meze de amuzaj rakontoj. – Flanke de nia programo la monaĥejo aranĝis por ni prelegojn, vizitojn, vagadojn, saŭnovesperojn ĉe la bordo. Ni povis ĝui la belecon de la sovaĝa naturo.

Ni ĉi-fojaj partoprenantoj estis tiel kontentaj, ke EAF jam rezervis saman lokon por venonta somero. La kursoj okazos 1.-5.7.2001. Indas jam anonci sin.

konvinkas Leena Tiusanen

Atilio Orellana Rojas.

Surprizo en Savonlinna

Post Esperantokurso en Valamo mi estis invitata spekti operon "Faust" en la kastelo de Olavi en Savonlinna. Do post la lunĉo en la monaĥejo mi en vendredo ekveturis al Kerimäki, kie niaj gastigontoj kaj kelkaj miaj gekolegoj jam atendis. Kune ni, ses personoj, per aŭtobuseto veturis 28 kilometrojn al Savonlinna.

Niaj gastigantoj sciis, ke mi feris en Valamo kaj tuj demandis pri la semajno. Mi pri-skribis kurte la enhavon de la semajno resuminte ankaŭ la neforgeseblan vesperan vojaĝon, kiun ni kursanoj travivis inter la indiĝenoj ĉie en la mondo aŭskultante la rakonton de instruisto Atilio Orellana Rojas pri la grava projekto kaj rigardante la plej ekzotikajn lumbildojn. Kiam mi resumis pri la instruado utiligi la reton inter reprezentantoj de indiĝenoj, miaj aŭskultantoj vere interesiĝis pri la afero kaj volis ekscii al kiuj lingvoj Esperanto similas. Mi solvis la problemon en mallonga tempo klarigi la tuton simple ekparolante Esperanton. Mi ja sciis, ke ili parolas ĉiuj la anglan, la germanan, la svedan, kelkaj la francan, aliaj la hispanan kaj pasintvintre unu el niaj gastigantoj eĉ lernis la italan. Do mi pensis, ke certe ili komprenas, kaj ili komprenis kaj faris aktu-

alajn demandojn en la finna, al multaj demandoj mi respondis en Esperanto uzante kiel eble plej simplan lingvon.

Kiam ni estis veturintaj al la pordo de la restoracio Linnankrouvi, nia ŝoforo vere surprizis min; li alparolis min en perfekta Esperanto: "Esperanto estas lingvo, kiun oni prononcas ĝuste same kiel skribas, ĉu ne? Almenaŭ 'kiitos' estas 'dankon'." Neniam mi forgesos liajn tute blankajn harojn, lazurajn okulojn kaj plej elkoran rideton, kiam li dankis min speciale pri la rakonto pri la projekto ĉe indiĝenoj. Mi tute ne konas lin. Li estas malpli ol 30-jara, supozeble studento, kiu nur somerlaboras dum la opero-festivalo en Savonlinna kiel ŝoforo.

Plej multe min kortuŝis lia deziro por la nokto post la opero, kiam ni jam estis veturintaj reen al Kerimäki. Li diris esperante: "Dio mem benu viajn songojn venontnoktajn kaj la morgaŭan hejmvoyaĝon!" Ĉu mia gastiginto, kies kuzino ankaŭ estas esperantistino, aranĝis la surprizon speciale por mi aŭ ĉu temis pri al ĉiuj ni neatendita koincido, mi ne eksciis.

*Sunfilino Monereto,
la 9-an de julio 2000*

Elementa esperantokurso en Valamo 3.-7.7.2000

En la kurso estis kvin partoprenantoj kaj instruisto Sylvia Hämäläinen el Tampere. Mi lernis iom da lingvo, sed mi lernis pli da filozofio kaj kulturo ĉirkaŭ Esperanto. Mi kaj aliaj partoprenantoj pensas, ke devus esti tri kursoj: elementa kaj perfektiga kurso kaj unu kurso inter tiuj. La meza estus plej kon-

vena al mi. Nun estas nur elementa kaj perfektiga kursoj. Virtuozaĵoj esperantistoj ekz. Atilio Orellana Rojas inspiris min multe. Valamo en Heinävesi estas ideala loko por jenaj kursoj. Bone! Mi estas kontenta.

Tuomo Karppi

Indiĝenaj dialogoj – alkuperäiskansojen puolesta esperanton avulla

Joitakin vuosia sitten perustivat Bessie Schadee ja Sylvain Lelarge Hollannista ja silloinen alkuperäiskansojen edustaja YK:ssa, brunca-intiaani Jose Carlos Morales projektin alkuperäiskansojen lähentämiseksi toisiinsa.

Tunnettu tosiasia on, että alkuperäiskansat ovat aina joutuneet taistelemaan olemassaolonsa puolesta ja vaatimaan tunnustusta kulttuureilleen ja perinteelleen. Tästä huolimatta niiden olosuhteet ovat jatkuvasti huononemassa ja niiden kulttuurit ja kielet yhä enemmän uhattuna. Vain muuttamat hallitukset ovat tunnustaneet alkuperäiskansat tasavertaisiksi kumppaneiksi valtaväestön kanssa. Joitakin kansoja elää hajallaan muiden jälkeinpäin luomien rajojen erottamina eri valtioissa ja monien elinympäristöä tuhoaan koko ajan taloudellisten ja poliittisten tavoitteiden varjolla.

Kuitenkin alkuperäiskansoilla on hyvin vanhat kulttuuriperinteet, joiden säilyminen olisi koko ihmiskunnan etu. YK:n julistama alkuperäiskansojen vuosikymmenen (1995-2004) ei pysty edes hidastamaan tätä kehitystä. Alkuperäiskansat haluavat, että niiden oikeudet erilaisuuteen ja yhteistoi- mintaan tunnustetaan. Tähän ne tarvitsevat yhteistä kieltä.

Koska alkuperäiskansat edustavat pieniä, usein eristettyjä kieliryhmiä, tarvitaan siltakieli, jonka avulla ne voisivat kommunikoida. Toisaalta kansojen edustajat toteavat, että esim. englannin, ranskan, espanjan, venäjän, arabian tai kiinan käyttö tällaisena kielenä joutaa vain suurempaan riippuvuuteen näiden kielten kulttuureista.

Tarvitaan kieltä, jolla ei ole tätä painolastia.

Indiĝenaj dialogoj on projekti, jonka tavoitteena on antaa mahdollisuudet alkuperäiskansojen yhteistoiminnalle ja ajatusten- vaihdolle esperanton avulla. Tavoitteena on, että kansojen edustajia koulutetaan esperanton käyttöön ja opettamiseen edelleen kansojensa edustajille, ja sähköpostin käyttöön esperantoksi eri kansojen edustajien välillä yhteyksien ja keskustelufoorumien luomiseksi kansojen yhteisistä asioista.

Toiminta on päässyt alkuun ja sitä tukevat mm. Esperanton Maailmanliitto ja Amsterdamin yliopisto. Kunkin kansan omat yhteisöt valitsevat kurseille osanottajat. Ensimmäisellä kurssilla olivat edustettuina Alaskalainen tinglit-kansa, Siperialainen japuka-kansa, Australian aboriginaalit, Costa Rican brunca-intiaanit, Ghanan fanta-heimon ja eteläamerikkalainen mapuche-kansa.

KEF 2000: sukcesa semajno de esperanta kulturo

Kultura Esperanto-Festivalo 2000 okazis en Helsinko 17.-23.7.2000 en kultura centro Caisa. Ĝin partoprenis entute 185 personoj (pli ol 200 aliĝis) el pli ol 20 landoj. La programo estis tre varia: literaturo, teatro, muziko, danco, komiksoj. Krome okazis ekskursoj al saŭno kaj Suomenlinna.

Inter la artistoj elstaris vasta prezentado de Ibera skolo (Liven Dek, Miguel Fernández, Georgo Kamacho, Goncalo Neves, Antonio Valén), finnaj verkistoj Sabira Ståhlberg kaj Anja Karkiainen, pluraj koncertoj – ankaŭ subciele en Espan lava, ekz. de Persone, Juhani Haavisto, Dolcxamar, Esperanto Desperado, Ĵomart kaj Nataŝa, Stomakoj ktp., dancspektaklo de Kim Henriksen, danckurso, diskotekoj, teatraj prezentoj de Variantoj. Komiksoj de Arnau Torras estis ekspoziciataj dum la tuta semajno kaj Niko Voloŝin karikaturo. Infanoj havis propran programon.

La gazetara reeĥo estis ĝojige vasta: du intervjuoj en televido, pluraj en radio kaj pluraj vastaj artikoloj en ĉefurbaj kaj alilokaj ĵurnaloj.

Artistoj, partoprenintoj, aranĝintoj kaj stabo de la kultura centro estis ĉiuj kontentaj kun la senproblema semajno.

Riitta Hämäläinen, Tiina

Oittinen, Eeva kaj Jukka Vaijärvi, Anja Karkiainen, Seija Kettunen, Sakari Kauppinen, Ritva Sabelli, Päivi Saarinen, Irmeli Tanskanen, pluraj aliaj kunlaborintoj kaj helpintoj kaj la stabo de Caisa kun la personaro de Café Exotic meritas sincerajn kaj elkorajn dankojn de EAF pro diligenta kaj sukcesa laborado!

EL 5/2000 enhavos pli vastajn artikolojn pri la ĉefa ĉi-jara Esperanto-aranĝo en Finnlando. Resumo pri la aranĝo kaj fotoj el KEF troveblas en Interreto en la adreso:

<http://www.esperanto.fi/kef2000.html>

Monet muut alkuperäiskansat ovat ilmaiseet kiinnostuksensa tulla mukaan projektiin.

Sinäkin voit olla mukana hyväksymällä projektin tavoitteet ja keskustelemalla niistä lähipiirisi kanssa, etsimällä halukkaita sponsoreita, avustamalla internet-verkon luomista kansojen välillä, adoptoimalla jonkin kurssiin osallistuvan tai tukemalla osallistujien matkakustannuksia.

Lähempiä tietoja saa Internetistä osoitteesta bessie.schadee@usa.net ja lahjoituksia voi lähettää UEA:n kautta mainiten projektin nimen. Projektin vetäjänä UEA:n puolesta toimii Atilio Orellana Rojas. Tämän kesän esperantokurssilaiset Uudessa-Valamossa keräsivät keskuudestaan lahjoituksen, joka luovutettiin kurssilla opettajana toimineelle Orellanalle.

Tiети-instituto de Esperanto en Togolando

Mi longe rilatis kun ges-roj Veera kaj Hemmo TIETTI. Mi ne plu memoras la precizan daton de la komenco, sed tio estus en 1986, kiam mi ŝatus lerni pri parapsikologio. En 1987, en Varsovio mi renkontis persone Veeran TIETTI, kaj en 1989 somere mi pasigis du monatojn en Finnlando. Hemmo kaj Veera TIETTI fariĝis miaj gepatroj en la Esperanto-mondo. Tiujn funkciojn ili tute plenumis, sed mi tute ne scias, ĉu ankaŭ mi plenumis la filan. Por iel voji al tio mi iniciatis kreon de instituto de Esperanto en Togolando. La 25-an de aprilo 1992 naskiĝis TIETo (TIETTI-Instituto de Esperanto en Togolando), kiam Veera estis jam mortinta. Hemmo pluvivis, sed ege malfortigita ĉiupunkte de la forpaso de la edzino. En majo 1999 ankaŭ li mortis. Ĉu tiel finiĝu la memorado pri ili? TIETo, kiu estas nun la instrufako de la landa asocio UTE (Unuiĝo Togolanda por Esperanto) en Togolando, klopodas ion specialan fari por ĉiam memori pri la fervoraj geesperantistoj nun karmemoraj, ges-roj Tietti.

Celoj, atingoj kaj estontaj planoj de TIETo

Jam multajn jarojn Esperanto travagas Togolandon. En preskaŭ ĉiuj urboj de la lando, almenaŭ unu persono scias ion pri la lingvo. Ĝi estas lernata, sed multaj personoj restas eternaj komencantoj, ĉar ili nenion pri la utilo de la internacia lingvo scias. Aliaj personoj nun regas la lingvon, sed pretervidas ties fundamentan ideon kaj scias nenion pri la tutmonda movado. Necesas do in-

formi ilin pri la Esperantista vivo. Tial, sperante miskomprenon inter Esperantistoj kaj notante kiel Esperanto-kluboĝ glite glite funkcias en Togolando, kreiĝis TIETo, por ke ĉiuj, Esperanto-amantoj, Esperantistoj, Esperanto-kluboĝ, ktp. enprofundiĝu en la verdan mondon. La precipaj celoj de TIETo estas:

- ◆ Informi kaj eduki pri la movado esperantista kaj per Esperanto pri temoj eksterlingvaj, ekzemple vivokonceptoj, vegetarismo, intersteno, parapsikologio, jogo, sanzorgo, ktp.
- ◆ Organizati kursojn diversgradajn.
- ◆ Organizati Esperanto-ekzamenojn naciajn kaj Internaciajn.

Nun ĉu TIETo vere funkcias?

Rigardo malantaŭena montras, ke la unua Esperanto-ekzameno en Togolando okazis en 1993 por kontroli la sciojn de personoj lernantaj per la Zagreba Metodo. Internacia Kultura Servo (IKS) de Zagrebo ege kunlaboras. De 1993 ĝis nun, okazas ĉiujare tri ekzamenoj en Togolando, kaj TIETo respondecas pri tio. Dank'al TIETo Togolando estas la unua lando Afrika, kie unuafoje okazis la internaciaj ekzamenoj de UEA/ILEI. De 1993 ĝis nun (junio 2000) 76 Esperantistoj sukcesis la ekzamenon A pri la Zagreba Metodo, 25 la elementan ekzamenon de UEA/ILEI kaj 4 la mezan. La instituto ne nur ekzamenas, sed ankaŭ instruas. La kurso per la Zagreba Metodo disvastiĝas en Togolando. Necesas havi instruantojn, kiuj gvidu la lernantojn. TIETo organizas ĉiujare, en

julio/aŭgusto, kurson por progresantoj kaj por kursgvidantoj. La prizorgantoj de TIETo profesiaj instruistoj kun pli ol dek jaroj da sperto, ĉiam serĉas rimedojn por plibonigi la laboron. Rimarkante kiel la instituto zorgas pri la afero eduka, la landa asocio konfidis la tutan fakon instruan al ĝi. Tial nun, pri ĉio instrua kaj edukada Esperante zorgas TIETo. Tiukampe menciindas, ke la instituto estis akceptita en aŭgusto 1999 ILEI-sekcio en Togolando. Apude, estas ankaŭ la informa flanko.

TIETo turnis sin al jamaj Esperantistoj. Ĝia periodaĵo OVo (Ondo da Vero) estas libera tribuno por Esperantistoj, kiuj ŝatus paroli al aliaj Esperantistoj. Per siaj kvar numeroj jare OVo informas pri la movado, plilernigas Esperanton, legigas interesajn tekstojn, ridigas per siaj anekdotoj, paroligas ankaŭ bestojn kaj plantojn per siaj fabloj kaj fabeloj, ktp. Tiel TIETo helpas ankaŭ en la kultura kampo de UTE. Kiuj iam partoprenis TEK-on (Togolandan Esperanto-kongreson), tiuj atestos pri la afero: organizado de kvizo, danckonkursoj, verkad-konkursoj, akcepto dumkongresa, ktp agrabligas la kongresojn. Neniu pretervidus la rolon de TIETo en la orgnizado de la futbal-teamo de UTE.

TIETo estas integra parto de la landa asocio. Tial ĝiaj rimedoj estas limigitaj al tiuj, kiujn la landa asocio disponigas. Krome, la abono de OVo iom da mono donas al la instituto por ties funkciado. Nun, ĉu nur pri Esperanto-agado zorgas TIETo.

Pro Esperanto fondiĝis TIETo, kiu por kaj per Esperanto funkcias. Esperanto estas ne la oficiala lingvo en Togolando, kaj ofte lernado de fremda lingvo en Togolanda implicas vojadi al vivteno. Tial, krome Esperanto-agado TIETo ŝatus helpi al Togolandaj

infanoj kaj junuloj lerni legi kaj skribi. Starigo de lernejoj nepre gravas. Necesas viziti Togolandajn klasĉambrojn por malkovri la mankon de lernejoj. En unu ĉambro estas pli ol cent junuloj, kaj multaj devas iri plurajn kilometrojn antaŭ ol atingi lernejojn plejparte el pajlplektaĵoj. Dum nepluva momento tiom sunas, ke en la klasoj estas varme (pli ol 35 gradoj), kaj dum pluvsezono la klasoj transformiĝas en riveretojn. Lernejojn bezonas la kompatindaj infanoj, kiuj ne mem elektis veni en tiun ĉi mondon. Ili estas helpendaj.

TIETo ŝatus helpi kaj tial do klopodas havi propran lernejon, kiu funkciu laŭ la leĝoj kaj instruprogramoj en Togolando; apude estu instruata ankaŭ Esperanto unue kiel ideologio, kaj poste kiel lingvo. Granda ambicio, ĉu ne?

Kiel TIETo, kiu tute dependas de la landa asocio UTE, siavice nememstara kaj plene dependanta de UEA, povus havi propran lernejon? Tio ĉi estas tikla demando, pri kiu vere konscias prizorgantoj de TIETo. Ili tamen ne forgesas, ke ili nun preparas la estontecon de etuloj, kies vivo iam ne fuŝiĝu pro ne-edukiĝo. Kompatemaj gesamideanoj plukompatu!

TIETo alvokas ĉiujn, ke kune ni konstruu tiun lernejon. Ĉiu leganto sciu, ke eĉ unu moneron, kiu ŝimas nun sub lito, aŭ en glaseto, ŝi/li sendu al TIETo, ĉar en glaseto kaj sub la lito la monero valoras neniom, sed ĉe TIETo ĝi preparas infanojn kaj junulojn al ties estonta vivo. La konto "tiet-u" de TIETo ĉe UEA ricevos viajn diversajn donacojn. Savante infanojn kaj junulojn de analfabeteco, ni kontribuas al starigo de nova mondo-ordo! Ni faru tion.

GBEGLO Koffi

M.A. Numminen Joel Vilkistä

(puheenvuoro Vilkin muistomerkin paljastustilaisuudessa 8.8.1999 Somerolla)

Hyvät Joel Vilkin sukulaiset, arvoisat juhla-vieraat.

Joel Vilkissä yhdistyi mielenkiintoisella tavalla tiedemies ja kasvattaja. Tästä hänen ominaisuudestaan johtui, että hän pystyi tartuttamaan tällaisen oman maailmankatso-muksensa jopa lapseen. Muistan mainiosti, kun joskus olen ollut tässä talossa tehtyäni jotakin paha alaluokilla. Rehtorin puhut-elussa Joel Vilkki sai lapsen ymmärtämään, miksi hän oli tehnyt väärin. Hän ei rankaisut sen vuoksi, että väärin oli tehty, vaan hän perusteli sen, miksi oli tehty väärin ja halusi lapsen ymmärtävän tämän. Lienen ollut kahdentoista vuoden ikäinen saadessani täl-laisen perustavaa laatua olevan kasvatuksel-lisen ojennuksen.

Tämä kasvatuseriaate lähti kansainväli-seltä pohjalta: Joel Vilkki suomensi kuului-san englantilaisen Summerhill-koulun periaatteet jo vuonna 1932, mutta kirja oli niin radikaali, että mikään kustantamo ei suos-tunut painamaan tätä tekstiä. Siinä ilmeisesti katsottiin olevan vallankumouksellisia ai-neksia.

No, sitten kun satuin vierailemaan suurin piirtein tällä paikalla 36 vuotta myöhemmin, vuonna 1968, kerroin Vilkkille, että nyt Summerhill-periaatteet on suomennettu ja siitä on nyt olemassa kirja, hän oli iloinen, että edes 60-luku teki tunnetuksi suomenkielellä näitä periaatteita.

Ei ollut mahdollista Joel Vilkkille soveltaa täysin vapaan kasvatuksen periaatteita täl-laisessa paikassa, jäyhässä maalaispitäjässä, mutta hyvin paljon hän pystyi luomaan sen

tapaisen hengen erityisesti koulun keskuu-teen. Sen vaistosi jopa oppilas opettajistaan, sen näki opettajista, jotka olivat tämän idea-lismin kanssa samaa mieltä, ja se aiheutti oppilaissa myös samantapaisia haluja, ha-luja olla itsekin kasvattaja. Muistan mainios-ti, kuinka lukioluokilla ollessani, meitä oli sellainen runsas kymmenhenkinen keskuste-lupiiri, joka halusi toteuttaa Joel Vilkin pe-riiaatteet käytännössä, ja me haaveilimme koulusta, että sitten kun me kaikki olemme valmistuneet omille aloillemme me perus-tamme koulun, jossa toteutetaan Sum-merhill'läisiä ja Vilkkiläisiä periaatteita.

No, tästä sitten ei tietystikään tullut mi-tään, kun jokainen ajautui omille teilleen.

Joel Vilkin tiedemiehen himo sai aikaan sen, että täällä opetettiin hiukan eri tavalla kuin muualla. Te olette varmaan kuulleet, taikka lukeneetkin siitä poikkeuksellisesta tavasta, jota Joel Vilkki täällä toteutti. Ei ollut menneinä vuosikymmeninä lainkaan yleistä, että koulussa, oppikoulussa, opete-taan differentiaali- ja integraalilaskentaa, joka on edelleen erittäin vaikeaa, vaikka sitä nykyään jo opetetaankin.

Joel Vilkki osasi enemmän tai vähemmän hyvin noin viittätoista kieltä. Hän väitti, että hän ei osaa mitään muuta kuin esperantoa ja suomea. Kuusikymmenluvulla kun Vilkki oli jo siirtynyt eläkkeelle, hän halusi lähteä Tansaniaan opettajaksi. Silloin Tansania kuului vielä brittiläiseen kansainyhteisöön, se oli siis Englannin siirtomaa, ja kun Vilkki anoi pääsyä Tansaniaan opettajaksi ja ker-toi aikovansa opettaa swahiliksi Englannin

siirtomaahallinto ei hyväksynyt sitä ideaa. Olisi pitänyt opettaa englanniksi. Tätä taas Joel Vilkin periaatteet eivät sietäneet ja koska swahiliksi ei saanut opettaa, hän luopui koko Tansania-hankkeestaan.

Varmaankin muistan väärin yhden sellaisen kesän, jolloin olen istunut tässä nurmikolla ja meidän seuranamme on ollut yksi tai kaksi tummaihoista miestä Afrikasta, ja olen muistavinani, että Joel Vilkki osasi swahilia (mutta jälleen kerran tuolla Juhani

Vilkki pudistaa päätään, 'ei Joel osannut'), mutta minun mielestäni se mielikuva siitä, että hän osasi, riitti oikein hyvin, kun minä olin niin onneton siitä, että minun piti käyttää englantia puhuessani näitten ulkomaalaisten kanssa. Sellainen symboli, jonka kaltaista ei olisi missään maailmassa.

Minä luulen, että jos esperanton opetus olisi täällä jatkunut, Somero olisi maailman kuulu sen vuoksi, että täällä opetetaan esperantoa!

Suomen esperantoliiton jäsenjärjestöt

Muutokset ja lisäykset osoitteistoon Ilkka Santtilalle, Tollinpolku 1 B 21, 00410 Helsinki, s-posti ilkka.santtila@esperanto.fi mieluummin kirjallisena.

Suomen Esperantoliiton paikallisyhdistykset toimivat:

- ♦ Helsingissä: Helsingin Esperantoseura / Esperanto-klubo de Helsinki, Siltasaarekatu 15 C 65, 00530 Helsinki. [✉ Sakari Kauppinen, sakari@ska.pp.fi](mailto:Sakari.Kauppinen@ska.pp.fi)
- ♦ Iisalmessa: Iisalmen Esperantoklubi / Esperantoklubo de Iisalmi, (Onni Kauppinen) Uudispihantie 298, 74100 Iisalmi
- ♦ Jyväskylässä: Jyväskylän Esperantokerho / Esperantoklubo de Jyväskylä, (Aimo Rantanen) PL 2, 40801 Vaajakoski [☎ \(014\) 261 438](tel:014261438) [✉ aimo.rantanen@pp.inet.fi](mailto:aimo.rantanen@pp.inet.fi)
- ♦ Lahdessa: Lahden Esperantokerho / Esperantoklubo de Lahti, (Martti Pennanen) Kalliomaankatu 10, 15150 Lahti. [✉ martti.pennanen@pp.phnet.fi](mailto:martti.pennanen@pp.phnet.fi)
- ♦ Mikkelissä: Mikkelin Esperantokerho / Esperantoklubo de Mikkelä, (Elli Husso) Porrassalmenkatu 27 B 51, 50100 Mikkelä.
- ♦ Oulussa: Oulun Esperantoseura / Esperantosocieto de Oulu, (Allan Mehtonen) Valtatie 6-8 B 15, 90500 Oulu

- ♦ Salossa: Salon Esperantokerho / Esperantoklubo de Salo (Matti Wallius) Eräpolku 1, 25130 Muurla [✉ matti.wallius@pp.inet.fi](mailto:matti.wallius@pp.inet.fi)
- ♦ Tampereella: Esperantoseura Antaäen / Esperantosocieto Antaäen, (Jukka Laaksonen) Uudenkylänkuja 2 B 11, 33530 Tampere. [☎ \(050\) 5829 248](tel:0505829248) [✉ laakju@koti.tpo.fi](mailto:laakju@koti.tpo.fi)
- ♦ Turussa: Turun Esperanto-yhdistys ry. / Esperanto-societo en Turku, (Tiina Oittinen) Puutarhakatu 26 A 11, 20100 Turku. [✉ tiina.oittinen@orion.fi](mailto:tiina.oittinen@orion.fi)
- ♦ Lappeenrannassa esperanton harrastajilla ei ole järjestöä, vaan "esperantoryhmä", jolle voi lähettää postia osoitteeseen (Irja Miettinen) Esperantogrupo de Lappeenranta, Yrjönkatu 6-8 A 1, 53600 Lappeenranta.

Lisäksi Suomen Esperantoliittoon kuuluu

- ♦ Suomen opettajien esperantoliitto, Jykyrintie 3, 69440 Lestijärvi. [✉ raita.pyhala@lesti.kpnet.fi](mailto:raita.pyhala@lesti.kpnet.fi) [☎ \(06\) 8637 351](tel:068637351)
- ♦ Suomen nuorten Esperantoliitto / Finnlanda Esperantista Junulara Organizo (FEJO) Siltasaarekatu 15 C 65, 00530 Helsinki
- ♦ Sokeiden esperanto-yhdistys Steleto. (Ritva Sabelli) Pietarinkatu 10 D 27, 00140 Helsinki. [✉ Ritva.Sabelli@sfs.fi](mailto:Ritva.Sabelli@sfs.fi), [☎ \(09\) 660 651](tel:09660651)

Useiden paikkakuntien puhelinluettelosta hakuksanan "Esperanto" kohdalta löytyy paikallisten harrastajien puhelinnumeroita.

Nova broŝuro de EAF aperis

Nova baza broŝuro de EAF aperis ĵus antaŭ KEF 2000. Ĝi estis unufoje disdonita al publiko okaze de la vesperaj subĉielaj koncertoj de KEF en la Esplanada parko de Helsinki. La broŝuro estas faldita en formato 105x210 mm kaj havas kvar paĝojn. Riĉaj koloroj, pluraj bildoj kaj multaj sed trafaj tekstoj donas imagon pri moderna, juneca kaj multflanke uzebla lingvo. Krome ĝi enhavas distranĉeblan folion, per kiu oni povas peti pliajn informojn pri Esperanto. La eldonkvanto de la broŝuro estis 3000 ekzempleroj. Lokaj kluboj kaj membroj povas peti aŭ alporti broŝurojn el la oficejo de EAF por disdonado dum informaj aranĝoj.

Venontsomere denove en Valamo

Se vi intencis partopreni la ĉi-jaran esperantokurson en la popolstituto de Valamo kaj la tagoj ne plaĉis – aŭ se vi hezitis, kaj ne kuraĝis – aŭ se vi spertis la ĉi-jaran kurson bonega, tiam vi havos plian eblecon. Venontsomere okazos denove Esperanto-kursoj en la sama loko. La tagoj estos ekde la 1-a ĝis la 5-a de julio 2001. La instruistoj estos samaj kiel ĉi-jare. Venontjare okazos kursoj en tri niveloj: elementa kaj daŭriga kursoj kaj diskutrondo. Pli detalaj informoj aperos en la sekva numero. Rezervu tamen jam la tagojn en via kalendaro!

Denove startos INTERLINGVISTIKAJ STUDOJ en Poznan (PL)

La unua sesio okazos inter la 25-29-a de septembro, kun partopreneblo en la tradicia arta renkontiĝo Arkones dum la tuj sekva semajnfino.

La Universitato de Adam Mickiewicz (UAM, la dua plej granda universitato en Pollando) anoncas 3-jaran eksteran postdiploman studadon pri interlingvistiko. La unua studjaro startis en la vintra semestro de la studjaro 1998/99, kaj eblas aliĝi ankaŭ por la studjaro 2000/2001.

La internacia kurso okazas en la Lingvistika Instituto, sub la gvido de drino Ilona Koutny, membro de AdE. Inter la prelegantoj estas konataj esperantologoj, kiel profesoroj M. Duc Goninaz, H. Tonkin kaj J. Wells, d-roj V.

Barandovska-Frank, Z. Galor, K. Smideliusz kaj B. Vaha, krome L. Ligeza, kaj I. Ertl.

La interlingvistikaj studoj konsistas el enkonduko al ĝenerala kaj aplikata lingvistiko, el internacia kaj interkultura komunikado, ili traktos planlingvojn kaj detale okupiĝos pri gramatiko, literaturo, kulturo kaj historio de Esperanto. En la tria jaro eblas specialiĝi ankaŭ pri metodiko.

Surloka kurso (sesio) okazos unufoje dum

Esperantotago en Metsäkylä 14-an de julio 2000

Kvardek homoj partoprenis Esperantotagon de Metsäkylä. Unue ni vidis sorĉistosppektaklon en La Arbaro de Zamenhof, esperantlingva sorĉisto Markku Sarastamo prezentis magikan programon kaj finne kaj esperante. Poste Aini Vääräniemi rakontis pri la Arbaro de Zamenhof kaj Allan Mehtonen elektis Arbon de Finnlando.

Poste ni iris al malnova vivĉambro de domo Halkola, kie estis libroekspozicio de esperantlingvaj eldonaĵoj. Allan Mehtonen rakontis pri Esperanto. Filinetoj de Tauriainen kantis. Ni komunkantis la kanton 'Lingvo por ni'.

Poste ni movis al la lernejo de Metsäkylä kaj rigardis videofilmon 'La Reveno al Finnlando'. Fine ni vizitis lokojn pri kiuj la filmo rakontas: Pendumarbon kaj Malgrandan Berlinon. La gazeto Kalevala skribis pri evento kun rubriko "Metsäkylä maailmankartalle Esperanton avulla".

(www.koillismaa.fi/kylak/metsakyla)

Allan Mehtonen, Eila Martin kaj Markku Sarastamo el Oulu partoprenis la tagon, aliaj estis vilaĝanoj.

Raportis Aini Vääräniemi el Taivalkoski

Fabelkonkurso

Fabelkonkurso lanĉita de Päätalo-instituto en Taivalkoski sukcesis bone. Ĝis la limdato venis entute 25 fabeloj, 11 el ili en la kategorio A, 4 en la kategorio B kaj 10 en la kategorio C. La rezultoj de la konkurso estos deklarataj aŭtune dum "Napero"-semajno en Taivalkoski. UEA afable donacis la premiojn por la konkurso. La gajnintajn fabelojn oni povos poste aŭdi en elsendoj de Radio Aŭstria Internacia.

Memorlibreto pri Joel kaj Suoma Vilkki

Memorlibreto "Joel ja Suoma Vilkki aika-laistensa muistelemina" aperis antaŭ nelonge eldonita de Helsingin Somero-seura ry. Ĝi enhavas – laŭ sia nomo – artikolojn pri la longtempa ĉefdelegito de UEA en Finnlando, rektoro Joel Vilkki kaj lia edzino Suoma, kiuj faris sian vivlaboron plejparte en la esperante fama lernejo Someron yhteiskoulu. La libreto estos aĉetebla dum la Aŭtunaj Tagoj de EAF en Iitti kaj verŝajne poste ankaŭ ĉe EAF. La libreto estis eldonita okaze de la 100-jara datreveno de la naskiĝo de Joel Vilkki.

la semestro (en septembro kaj februaro). La gestudentoj pretigos diplomlaboraĵon kaj post la fina ekzameno ricevos atestilon pri Interlingvistikaj Studoj.

Partoprenontoj povas aliĝi el la tuta mondo ĝis la 30-a de aŭgusto 2000. Postulo: fino de mezgrada lernejo (kun abiturienta ekzameno au egalvalora) kaj bona scio de Esperanto.

Kotizo por unu semestro: 400 USD (por nepagipovaj landoj 350 PLZ: 90 USD). Por pluaj informoj kaj aliĝilo kontaktu d-rinon I. Koutny: Lingvistika Instituto de UAM, ul. Miedzochodzka 3-5, PL-60-371 Poznan. T/F: 61 8618-572 (sekretariejo). Rete: *ikoutny@amu.edu.pl*, somere: *koutny@ttt-202.ttt.bme.hu*

Suomen Esperantoliiton syyspäivät

30.9.–1.10.2000 Perheniemen kansanopisto, Iitti

Ohjelma

Lauantai 30.9.

- 12.00 Kasvislounas noutopöydästä kansanopiston ruokalassa
- 13.00 Syyspäivien avaus, opiston juhlasali
Muistellaan vuoden 2000 esperantotapahtumia: Raportit mm.: ♦ Esperantokurssit Valamon kansanopistolla Heinävedellä ♦ Kultura Esperanto Festivalo Helsingissä ♦ Esperanton maailmankongressi Tel Avivissa ♦ Himalaja Renkontiĝo Nepalissa
- 14.30 Iltapäiväkahvi opiston ruokalassa
ILTAPÄIVÄN TEEMA: TERVEYTTÄ JA PITKÄÄ IKÄÄ!
- 15.00 Opistoon tutustuminen ja talon opetusohjelman esittely
- 16.00 Synnöve Mynttinen: Elintavat sairauksien ehkäisijänä
- 17.00 ”Terveyspolku”: tutustumme pienryhmissä opiston henkilökunnan opastamana rentoutukseen, savi/yrttikääreisiin, Kajava-terapiaan ja yrttijalkakylpyihin
- 18.30 Kasvispäivällinen noutopöydästä opiston ruokalassa
- 20.00 VILHO SETÄLÄ -ILTA:
Tutustumme merkittävän ja monitoimisen esperantoveteraanin elämäntyöhön esperantistina, kääntäjänä, opettajana, valokuvauksen kehittäjänä ym. Jussi Jäntin ja muiden Setälän tunteneiden opastuksella. Luvassa on myös pieni Setälän teosten näyttely.

Sunnuntai 1.10.

- 8.00 Aamiainen
- 8.45 Aamukävely luontopolulla
- 9.30 SUOMEN ESPERANTOLIITON YLEISKOKOUS
- 10.00 Suomen Esperantoliiton (EAF), Suomen esperantonopettajien liiton (ELFI) ja Suomen Esperantonuorten järjestön (FEJO) tulevaisuuden näkymiä: alustukset ja keskustelua Liiton hallitus tiedottaa: mm. tulevia tapahtumia, raportti talousseminaarista
- 11.30 Kasvislounas noutopöydästä opiston ruokalassa
- 12.30 Lähtö opastetulle (suomenkielinen) bussiretkelle Kausalaan ja Iitin kirkonkylään
- 14.00 Paluu kansanopistolle, päätöskahvit

Syyspäivien ilmoittautumislomake ja hinnat on julkaistu Esperantolehdessä nro 3/2000. Muistattehan ilmoittautua hyvissä ajoin ja suorittaa osallistumismaksut liiton tilille!

Mikäli kasvisruokailu ei sovellu Sinulle, muista mainita siitä ilmoittautuessasi.

Lämpimästi tervetuloa!

Aŭtunaj tagoj de EAF

30.9.-1.10.2000 Popolinstituto de Perheniemi, Iitti

Programo

Sabate 30.9.

- 12.00 Vegetara lunĉo
 13.00 Malfermo
 Raportoj pri gravaj Esperanto-aranĝoj de la jaro 2000: ♦ Esperantokursoj en civitana instituto de Valamo, Heinävesi ♦ Kultura Esperanto-Festivalo, Helsinki ♦ Universala Kongreso de Esperanto, Tel-Avivo ♦ Himalaja renkontiĝo en Nepalo
 14.30 Posttagmeza kafo
 TEMO DE LA POSTTAGMEZO: SANO KAJ LONGA VIVO
 15.00 Konatiĝo kun la instituto kaj prezentado de la instruprogramo tie
 16.00 Synnöve Mynttinen: Vivmanieroj kiel preventantoj de malsanoj
 17.00 "Saneca pado": Ni konatiĝos en grupoj kaj gviditaj de la instituta personaro kun malstreĉigo, argil/herbbandaĝoj, Kajava-terapio kaj herbaj piedbanoj
 18.30 Vegetara tagmanĝo
 20.00 VILHO SETÄLÄ-VESPERO: Ni konatiĝos kun la vivo de la fama Esperanto-veterano kiel esperantisto, tradukanto, instruisto, evoluanto de fotografado ktp. Prezentoj Jussi Jäntti kaj aliaj, kiuj konis Setälän. Okazos ankaŭ malgranda Setälä-ekspozicio.

Dimanĉo 1.10.

- 8.00 Matenmanĝo
 8.45 Matena promenado laŭ naturpado
 9.30 ĜENERALA KUNVENO DE ESPERANTO-ASOCIO DE FINNLANDO
 10.00 Perspektivoj de EAF, ELFI, FEJO: enkondukoj kaj diskuto. La estraro de EAF informas: venontaj aranĝoj, raporto pri financa seminario
 11.30 Vegetara lunĉo
 12.30 Finnlingve gvidata ekskurso al Kausala kaj preĝeja vilaĝo de Iitti
 14.00 Ferma kafo en la popolinstituto

Aliĝilo por la Aŭtunaj Tagoj aperis en Esperantolehti 3/2000.

Memoru aliĝi frue kaj pagi al la konto de la asocio!

Se vegetaraj manĝaĵoj ne konvenas al vi, memoru informi pri tio en la aliĝilo.

Estu varme bonvena.

Pikkuisia sanoja

Joskus puheessa tai kirjoituksessa on pieniä sanoja, jotka eivät tunnu kovinkaan tärkeiltä mutta jotka kuitenkin tuovat asiaan oman sävynsä. Sellaisia ovat esimerkiksi ”ja” ja ”do”.

DO

ilmaisee, että asia järkevästi ja luontevasti johtuu edellä sanotusta. Sen käytön perusteluun siis tarvittaisiin pitkähkö tekstiote, mutta esperanton yksikielinen sanakirja PIV* antaa vain lyhyitä esimerkkejä tähän tapaan: *Vi vidas do, ke vi ne devas kulpigi min.* Nyt ymmärrätte/ymmärrätte siis, että

ette saa syyttää minua. Tällaisen virkkeen edellä täytyy olla ”syyttömän” selityksiä tapauksesta ja perusteluja viattomuudelleen.

Kysymyksissä ja käskyissä ”do” ilmaisee kysyjän/käskijän ihmetystä tai tahtoa: *Kial do vi ne laboras?* No, miksi (ihmeessä) et tee töitä? *Per kio do mi povas servi al vi?* Miten voisin olla avuksi teille? Mitä siis voisin tehdä hyväksenne? *Ha, ĉesu do fari ŝercojn!* No, lopeta jo tuo pilanteko! Lakkaa jo pelleilemästä!

Joskus ”do” erottaa ki-alkuisen sanan kaksi eri merkitystä ja selventää, onko esimerkiksi ”kiu” kysyvä sana ”kuka” vai relatiivinen ”joka”: *Rigardu tra la fenestro, kiu do estas tie!* Katso ikkunasta, kuka siellä on! *Rigardu tra la fenestro, kiu estas tie, ĉu iu estas tie!* Katso ikkunasta, joka on tuolla noin, onko siellä ketään!

JA

Esperanton ”ja” korostaa, että sanottu asia on ilmiselvä ja varmasti pitää paikkansa: *Nu, vi ja estas virinoj.* No, tähän olette naisia. *Mi ja mem venis al tiuj ideoj.* Itse olen päätenyt ajattelemaan näin. (Se on: ilman muiden opetuksia.)

Viivytyssanoja

Jos ei esperantisti heti keksi, miten puhettaan jatkaa, hän joskus turvautuu melko tyhjiin sanoihin, esimerkiksi sanoihin ”fakte” (itse asiassa) ja ”kotopo” (KTP, kaj tiel plu = ja niin edelleen). Tällä tavalla aivot saavat lisäaikaa varsinaisen sanoman alitajuiseen valmisteluun. ”Fakte” myös jäljittelee englantia-

laista tyyliä. Valitettavasti tästä voi tulla toistuva tapa, aivan kuin suomen sanoista ”tota noin”. Viivytyssanoja tai -ääniä esiintyy varsinkin kielissä, joissa on hyväksyttävää ottaa puheenvuoro pois henkilöltä, joka hidastelee tai vaikenee ja joissa ”puhelinja” täytyy pitää koko ajan varattuna vaikka tyhjilläkin sanoilla, jos aikoo saada puhua asiansa loppuun. On myös paljon helpompaa sanoa vain ”kotopo” kuin ruveta tarkentamaan asioita. Tarkentakoot kuulijat/lukijat omassa mielessään, jos malttavat ja osavat.

OI ja VOI! AIJAI!

Tällaiset ilmeikkäät pienet huudahdukset ovat suomen kielessä muuttumassa sarjakuvamaiseen tyyliin, joka perustuu englannin kieleen. Esperantossakin huudahduksia on, mutta niitä tuskin tunnetaan ja niiden käyttö ei helposti yleisty, koska joudumme harvoin tilanteisiin, missä niitä tarvitaan, ja jos joudumme, emme osakaan ilmaista itseämme muulla kuin äidinkielellä tai sarjakuvakielellä. Tässä joitain esperanton huudahduksia:

Kun haluat herättää toisten huomiota, voit hihkaista ”He!” tai, kauempana oleville, ”Hola!” Kun haluat hyssyttellä, voit sihistä ”ŝŝŝ” tai vaientaa toiset nopeasti sanomalla ”ĉit!” Hämmästyttä voi ilmaista huudahduksella ”Ha!” (Kuinka moni jo sanoo ”vau”?) Kun sinuun sattuu, saat esperantoksi parkaista ”Aj”. (Et ”aŭĉ” kuten sarjakuvissa.)

Hoputukseen kelpaa ”Rap rap!” (rapidu=pidä kiirettä), mutta jos sanot ”Hop!”, niin kehotatkin hyppäämään vaikka pöydälle tai

ojan yli. Jos et usko, mitä toinen puhuu, voit tuhahtaa ”Ba!” (Höpö höpö!) Kun sinua inhottaa tai muuten paheksut, sanot ehkä ”Fi!” Kun olet epävarma tai haluat väittää vastaan, hymiset ”hm”. Kovaääninen ”hm hm” vastaa meidän ”öhöm”-rykäisyjä. Kiihtyneitä tunteita tyynnyttelet vaikka sanomalla rauhallisesti ”Nu-nu, ĉesu!” Pakenijalle voit huutaa ”Halt!” (Seis!) Voimakasta kaihoa ja muuta tunteikasta kuvaat zamenhofilaisesti huokaisemalla ”Ho!” Ja jos voitottelet tätä kaikkea, sano vain ”Ho ve!” tai ”Ve ve!”

Ĝis!

Saliko

*Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto

ESPERANTOLEHTI

ilmestyy vuonna **2000**
aperas dum la jaro

Nro	Deadline/ limdato	Ilmestyy/ aperas
5	15.9	1.10
6	15.11	1.12

Avustajien toivotaan noudattavan edellä esitettyjä aikoja. La redakcio esperas, ke helpantoj atentu la datojn supre.

Ilmoitushinnat

Ulkopuoliset mainostajat:	Jäsenet:
1/1 sivu 600 mk	1/1 sivu 300 mk
½ sivua 400 mk	½ sivua 200 mk
1/4 sivua 250 mk	1/4 sivua 125 mk

Palautusosoite: Esperantoliitto
Siltasaarencatu 15 C 65, 00530 Helsinki

Esperantolehden yhteyskortti

Lahjatilaus _ / _ _ alkaen.

Lahjatilauksen saajan nimi ja osoite:

(Lahjatilauksen maksajan nimi ja os. kortin alaosaan)

Tilaukseni päättyy _ / _ _.

(Osoitetarra kortin alaosaan)

Osoitteeni muuttuu _ / _ _ alkaen.

(Osoitetarra kortin alaosaan)

Uusi osoitteeni on:

Kestotilaus _ / _ _ alkaen.

Tilaus _ / _ _ alkaen.

Tilaaajan, kestotilaaajan tai lahjatilauksen maksajan nimi ja osoite. Osoitetarran paikka:

Posti-
merkki

**Suomen
esperantoliitto ry./
Sihteeri**

**Siltasaarencatu 15 C 65
00530 Helsinki**

Seuraava numero ♦ Venonta Numero

Seuraava numero ilmestyy 1.10. Jutut 15.9 mennessä Jukka Laakoselle, os. Uudenkylänkuja 2 B 11, 33530 Tampere, puh. (050) 5829 248. Venonta numero aperos 1.10. Artikoloj ĝis 17.9 al Jukka Laaksonen, adr. Uudenkylänkuja 2 B 11, 33530 Tampere, tel. (050) 5829 248.